Regionstyrelseförvaltningen
Mia Stuhre

Tjänsteskrivelse
RS 2026/2030
9 november 2026

Regionstyrelsen

Utveckla arbetet för att göra Almedalsveckan fossilfri

Förslag till beslut

- Regiondirektören får i uppdrag att utveckla arbetet med att minska Almedalsveckans klimat- och miljöpåverkan, med inriktningen att Almedalsveckan ska vara fossilfri till 2030.
- Arbetet ska ske i samverkan med relevanta aktörer och omfatta de områden där Region Gotland har rådighet och där möjligheten finns att genomföra insatser på kort och lång sikt.
- Arbetet ska samordnas med övrigt utvecklingsarbete, inom Region Gotland, som ska leda till ett fossilfritt Gotland.
- Arbetet ska delrapporteras i början av 2029- och slutrapporteras 2031.

Sammanfattning
Almedalsveckan utgör en av Sveriges viktigaste mötesplatser för demokrati, samhällsutveckling och omställning. För Region Gotland innebär arrangemanget både en möjlighet och ett ansvar att omsätta diskussioner om hållbarhet i praktisk handling.

Genom att utveckla Almedalsveckan i en fossilfri riktning kan Region Gotland stärka sitt hållbarhetsarbete, bidra till Gotland som destination och fungera som förebild för andra stora arrangemang. Det bidrar också till målet i besöksnäringsstrategin: Gotland ska upplevas som Sveriges mest hållbara och attraktiva resmål 2030.

Arbetet förslås göras genom samverkan, samordning och ett gemensamt ansvarstagande. Eftersom Region Gotlands påverkan varierar beroende på arrangemangets olika delar, kommer arbetet att struktureras utifrån tre nivåer av inflytande: områden med direkt rådighet, områden där påverkan sker via krav och förutsättningar och områden som bygger på andra aktörers frivilliga deltagande.

Enligt den gjorda bedömningen ska inga externa resurser behöva anlitas utan vi kan göra detta utifrån redan befintlig personal i de delar som berörs.

Region Gotland
Besöksadress Visborgsallén 19
Postadress SE-621 81 Visby
Telefon +46 (0)498 26 90 00
E-post registrator-tn@gotland.se
Org nr 212000-0803
Webbplats www.gotland.se

Bakgrund

Region Gotland och Almedalsveckan har under flera år arbetat med att minska arrangemangets klimat- och miljöpåverkan. Arbetet inleddes 2017 genom dialog mellan Fossilfritt Sverige, Region Gotland och Almedalsveckan om möjligheterna att utveckla Almedalsveckan i en fossilfri riktning. Under 2018 ställde sig dåvarande beslutsfattare positiva till utmaningen att göra Almedalsveckan fossilfri. Initiativet låg i linje med Gotlands regionala utvecklingsinriktning och ambitionen att vara en världsledande ö-region inom miljö- och klimatområdet.

Under Almedalsveckan 2018 tog Region Gotland och Fossilfritt Sverige ett gemensamt initiativ för att driva arbetet framåt. Därefter har flera insatser genomförts för att minska evenemangets miljöpåverkan och utveckla mer hållbara arbetssätt.

Almedalsveckan deltog 2019 i Länsstyrelsens projekt för att minska plastanvändningen inom besöksnäringen. Arbetet bidrog bland annat till utvecklade miljödiplomeringskriterier och vägledning för arrangörer och serviceleverantörer. Ett annat viktigt utvecklingsområde har varit att minska användningen av engångsartiklar vid matservering. Efter ett pilotprojekt 2022 utvecklades arbetet vidare genom ett nationellt projekt och är sedan 2024 en del av Almedalsveckans ordinarie hållbarhetsarbete. Arbetet med flergångsartiklar har även uppmärksammats genom Ekokommunpriset 2025.

Dessa insatser visar att Almedalsveckan kan fungera som en plattform för att testa, utveckla och sprida mer hållbara lösningar. Samtidigt återstår ett bredare arbete för att identifiera och minska de fossila utsläppen från evenemanget som helhet.

Det tidigare arbetet har inte kunnat genomföras fullt ut enligt den ursprungliga inriktningen, bland annat till följd av pandemin samt begränsningar i resurser och kompetens. Det finns därför behov av att återuppta uppdraget, ta till vara tidigare erfarenheter och skapa förutsättningar för ett långsiktigt och samordnat arbete.

Ärendebeskrivning

Syfte och strategisk betydelse

Syftet är att minska Almedalsveckans klimat- och miljöpåverkan genom att identifiera, prioritera och genomföra åtgärder som bidrar till minskade fossila utsläpp. Almedalsveckan är en betydelsefull mötesplats för politik, näringsliv, civilsamhälle, offentlig sektor och andra samhällsaktörer. Under en begränsad period samlas personer och organisationer med möjlighet att påverka samhällsutvecklingen och driva omställningen mot ett hållbart samhälle.

Detta innebär både en möjlighet och ett ansvar. Genom att utveckla Almedalsveckan i en fossilfri riktning kan Region Gotland bidra till att omsätta diskussioner om klimat och hållbarhet i praktisk handling. Arbetet kan också inspirera andra arrangemang och organisationer att utveckla sina arbetssätt.

Gotlands geografiska läge innebär att transporter till och från ön är en central del av arrangemangets klimatpåverkan. Samtidigt behöver hänsyn tas till Visbys världsarv, den lokala miljön och de förutsättningar som krävs för att genomföra ett tillgängligt och välfungerande arrangemang.

Ett förnyat arbete med att göra Almedalsveckan fossilfri kan därmed stärka Region Gotlands hållbarhetsarbete, bidra till utvecklingen av Gotland som en hållbar destination och tydliggöra Almedalsveckans roll som en förebild för omställning.

Inriktning och genomförande
Arbetet ska bygga på samverkan, samordning och gemensamt ansvarstagande. Region Gotlands möjligheter att påverka utsläppen varierar mellan olika delar av arrangemanget. Arbetet behöver därför skilja mellan områden där Region Gotland har direkt rådighet, områden där påverkan kan ske genom krav och förutsättningar samt områden där förändring förutsätter frivilligt deltagande från andra aktörer.

Som grund för det fortsatta arbetet bör en nulägesbeskrivning tas fram som identifierar de huvudsakliga utsläppskällorna, befintliga insatser och möjliga åtgärder. Nulägesbeskrivningen bör, när det är relevant och möjligt, genomföras i samverkan med forsknings- och kunskapsaktörer. Utifrån denna kan en samlad analys och inriktning för det fortsatta arbetet utvecklas.

Arbetet bör i första hand fokusera på följande områden:

- **Transporter till och från Gotland:** dialog och samverkan kring flyg- och båttrafik samt möjligheter att minska transporternas klimatpåverkan.
- **Transporter på Gotland:** kollektivtrafik, taxi, persontransporter och leveranser i samband med Almedalsveckan.
- **Mat och dryck:** hållbara måltider, lokala råvaror och minskad resursanvändning både vad gäller val av livsmedel som vilka artiklar som används vid servering.
- **Energi:** elförbrukning och energilösningar vid evenemang och tillfälliga etableringar.
- **Konsumtion och material:** minskad användning av engångsprodukter, profilmaterial och andra resurskrävande produkter.
- **Evenemangsproduktion och kringtjänster:** exempelvis tält, montrar, ljud, ljus, trycksaker och andra tjänster som används för att genomföra evenemanget.

Region Gotland bör i första hand föregå med gott exempel inom den egna verksamheten och vid evenemang där Region Gotland är arrangör eller medarrangör. Därutöver bör möjligheterna att påverka arrangörer och leverantörer utvecklas genom exempelvis dialog, information, samverkan och relevanta krav där förutsättningarna medger det.

Arbetet ska samordnas med Region Gotlands pågående arbete med regionens besöksnäringsstrategi, genomförandeprogrammet för klimat, miljö och energi, samt andra relevanta hållbarhetsinitiativ. Genom samordning kan befintlig kunskap, etablerade kontaktytor och resurser användas effektivt, samtidigt som dubbelarbete undviks.

Relevanta aktörer att involvera kan bland annat vara flyg- och färjebolag, andra transportörer, energibolag, besöksnäringens organisationer, Almedalsarrangörer och deras underleverantörer. Inom den offentliga sektorn och akademin är bland annat Länsstyrelsen i Gotlands län, Uppsala Universitet Campus Gotland och Fossilfritt Sverige möjliga samarbetspartners. Vilka aktörer som ska delta och i vilka former bör avgöras utifrån den fortsatta analysen och respektive aktörs möjlighet att bidra.

Avgränsning och rådighet

Region Gotland kan inte ensam säkerställa att samtliga utsläpp kopplade till Almedalsveckan upphör. En betydande del av klimatpåverkan uppstår inom områden där andra aktörer ansvarar för verksamheten eller där tekniska, ekonomiska och infrastrukturella förutsättningar påverkar möjligheterna till omställning.

Ambitionen om att göra Almedalsveckan fossilfri ska därför vara vägledande för arbetet, samtidigt som åtgärder prioriteras utifrån faktisk rådighet, förväntad klimatnytta och genomförbarhet. Arbetet ska inte innebära att Region Gotland tar över ansvar som ligger hos andra aktörer, utan ska bidra till att skapa förutsättningar för gemensam förändring

Bedömning

Almedalsveckan samlar aktörer som har betydande möjligheter att påverka samhällsutvecklingen. Att arbeta för att göra Almedalsveckan fossilfri är därför inte enbart en fråga om att minska utsläppen från ett enskilt evenemang, utan också en möjlighet att visa hur en stor mötesplats kan bidra till omställningen till ett hållbart samhälle. Arbetet med att göra Almedalsveckan fossilfri kan konkret bidra till målet i besöksnäringsstrategin: Gotland ska upplevas som Sveriges mest hållbara och attraktiva resmål 2030.

Tidigare insatser visar att det finns erfarenheter och etablerade arbetssätt att bygga vidare på. Samtidigt behövs en samlad bild av nuläget, en tydligare prioritering av åtgärder och en utvecklad samverkan med de aktörer som har möjlighet att påverka utsläppen.

Ett uppdrag ger förutsättningar att utveckla arbetet stegvis, utifrån tillgänglig kunskap och resurser, och att återkommande bedöma vilka insatser som ger störst effekt. Det skapar också möjlighet att samordna arbetet med Region Gotlands övergripande klimat- och hållbarhetsarbete.

Mot denna bakgrund bedöms det vara ändamålsenligt att ge regiondirektören mandat att vidareutveckla arbetet med inriktningen att Almedalsveckan ska vara fossilfri.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-11-09

Regionstyrelsen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Ulrika Holm
Kommunikationsdirektör